

Afwegingskader wind

Participatief onderzoek in zoekgebieden v3

Offerte gemeente Meerijstad | Plan van Aanpak | 04 maart 2021

1. Even voorstellen

De gemeente Meierijstad legt in de offerte-uitvraag bewust een sterke koppeling tussen de inhoud van de opgave en draagvlak voor de uitkomst. Om deze inzet optimaal te kunnen bedienen heeft Pondera besloten samen met Awareness (als onderaannemer) een aanbieding te doen.

Pondera is de inhoudelijke expert op het gebied van windenergie en Awareness is deskundig op het vlak van participatie en communicatie. Eerder hebben we samengewerkt aan implementatie van duurzame elektriciteit in het kader van de RES en werken we voor de gemeente Zutphen aan een soortgelijk project als deze uitvraag. Vanuit onze complementaire expertises zijn wij bij uitstek in staat het onderzoek 'ontwerpend' en 'participatief' uit te voeren, vanuit een sterke inhoudelijke basis en begrip van publieke processen.

Pondera heeft daarnaast zeer ruime ervaring met milieueffectrapportages voor windenergieprojecten en heeft tientallen plan- en project-m.e.r. procedures voor verschillende projecten van één tot honderd windturbines doorlopen, vaak uitgevoerd in een complexe bestuurlijk-politieke context.

Samen weten we als geen ander wat er nodig is voor een succesvol project.

2. Onze visie

Windenergie is een gevoelig onderwerp. In onze visie vormt goede afstemming van het proces, inhoudelijke kwaliteit en gelaagde participatie de sleutel tot succes.

Goede afstemming: It takes more than two to tango

We zien een nauwe wisselwerking tussen wat inhoudelijke kan, de samenleving wenst en de raad wil, waarbij de uitkomst van het ene spoor input is voor een ander spoor en vice versa. Dit start al in de eerste fase, met het vormgeven van het onderzoeksplan.

Inhoudelijke kwaliteit: Een hoogwaardig MER voorkomt discussie

De uitdaging in een in hoge mate gevoelig dossier als windenergie is om met behulp van een plan-m.e.r. de besluitvorming goed te ondersteunen. We weten welke aspecten gevoelig zijn en geven met name daar extra aandacht aan. Kwalitatief hoogwaardig onderzoek voorkomt onnodig discussies. Ons onafhankelijk en deskundig advies is ook voor de relatieve leek te volgen. Daarbij kijken we vanuit meerdere invalshoeken: niet alleen milieutechnisch, maar ook economisch en sociaal. Daarmee komen we tot een uitvoerbare en gedragen uitkomst.

Gelaagde participatie: Zorgvuldig omgaan met verschillende belangen

Discussies over (zon en) wind verzanden nogal eens in een gepolariseerd debat. Dat doet geen recht aan de vele, vaak genuanceerde meningen die er zijn. Om daar zicht op te krijgen maken we gebruik van een gelaagde participatie aanpak, waarbij er ruimte is voor iedereen om op een passende manier deel te nemen.

3. Onze aanpak

In onze aanpak vertalen we de drie pijlers in een pragmatische drieslag:

DE FEITEN → DE MENINGEN → DE KEUZES

Per fase doorlopen we deze cyclus. Zo ontstaat er een transparant en betrouwbaar proces. In deze drieslag vormen meningen de gevoelige snaar, omdat standpunten en belangen nogal verschillend beleefd worden. Daarom krijgt participatie een belangrijke plek in onze benadering.

Dát de gemeente voor een duurzame energie-opgave staat is uitgangspunt. In de invulling hoe(veel) en waar is ruimte om naar het optimale draagvlak te zoeken. Het lijkt logisch dat per zoekgebied te onderzoeken. Vanwege de herkenbaarheid starten we zo de publieksbenadering. Maar omdat deze benadering kan leiden tot strategisch 'liever ergens anders'-gedrag zetten we de vervolgstappen aan thematische tafels voort. Een afweging tussen het 'zoet en zuur' krijgt meer draagvlak als de onderliggende argumenten gekend en afgewogen zijn. Door deze met alle zoekgebieden aan thematafels te verkennen ontstaat er meer onderling begrip. We organiseren vier thematafels en brengen de afgewogen inzichten vervolgens in aan een plenaire tafel. Uiteindelijk worden de uitkomsten van deze tafels en de uitkomsten van het proces teruggekoppeld in de gebieden, door middel van communicatie en een informatieve avond.

Gebiedstafels

In de vier zoekgebieden organiseren we per zoekgebied een informatieve avond. Daarmee markeren we het startpunt en geven zicht op de inhoud en het proces. Ook halen we op deze avonden signalen op over lokale omstandigheden waar we in het betreffende gebied rekening mee moeten houden. We lichten ook toe dat we in de volgende fase van het proces werken met thematafels en hoe de selectie voor deze thematafels er uit ziet. Deelnemers aan deze gebiedstafels kunnen zich, bij interesse, aanmelden voor een plek aan een thematafel. Voor inwoners die niet bij een zoekgebied wonen te informeren, organiseren we een vijfde, algemeen informerende avond. De opzet van deze avond komt overeen met de opzet van de gebiedstafels.

Thematafels

Aan de thematafels borgen we zowel de inhoudelijke kennis als de inbreng vanuit de verschillende zoekgebieden. We organiseren rond vier perspectieven een thematafel:

- Duurzame energie-opgave
- Natuur en landschap
- Omwonendenbelang
- Jongerenperspectief

Aan deze thematafels nemen de geïnteresseerden die zich hebben opgegeven vanuit de gebiedstafels plaats, aangevuld met experts met specifieke kennis over het betreffende thema. Dit zijn bijvoorbeeld experts over inhoudelijke aspecten als energietechniek, landschap of gezondheidseffecten.

Omdat de thematische invulling per gebied kan verschillen, besteden we tijdens de thematafels ook aandacht aan de gebieden, bijvoorbeeld met break-out rooms.

Hoofdtafel

Met de uitkomsten van de vier thematafels gaan we in gesprek aan de hoofdtafel.

Aan deze plenaire tafel neemt een delegatie van de thematafels en vanuit de politiek plaats. De uitwisseling is hier niet-politiek, maar is bedoeld om de raad(sleden) optimaal voor te bereiden op hun besluitvorming over het afwegingskader. De fracties krijgen zo inzichtelijk hoe er in de samenleving gedacht wordt.

Terug naar de gebieden

Na het opstellen van de concept-bouwstenen, delen we deze per (digitale) brief aan de deelnemers van de gebiedstafels. In de brief verwijzen we ook naar de algemene communicatie en we attenderen mensen op het feit dat eventuele opmerkingen ingebracht kunnen worden via de inspraakprocedure. Bij de start van de ter inzagelegging van het concept-afwegingskader organiseren we een informatieavond.

Verder zetten we – gelijktijdig met de tafelsessies – in op gemeentebrede communicatie en participatie om breder uit de samenleving signalen op te halen.

4. Fasering

Fase 0: De voorfase

We starten dit proces met een afstemmend overleg met de opdrachtgever en een bezoek aan de zoekgebieden om een goed beeld van de lokale situatie te krijgen. Daarop volgt inhoudelijk deskresearch en het voorbereiden van de communicatie en participatie. Dit resulteert in zowel een gedetailleerd procesplan, als gezamenlijke werkagenda met het projectteam en ter afstemming met andere afdelingen van de gemeente en eventuele ketenpartners. Het procesplan en de betrokkenheid van de raad daarin presenteren we ten slotte op een informatieve raadsavond.

Inhoudelijk:

Op basis van al uitgevoerde verkenningen en beschikbaar onderzoek maken we een overzicht van de mogelijke zoekgebieden. Hiervoor werken we met een actualisatie van de eerdere GIS analyse uit 2019, zodat we de laatste ontwikkelingen en inzichten meenemen. Dit gaat bijvoorbeeld over ontwikkelingen in windturbintechnologie die invloed hebben op het technisch-economisch perspectief. Deze analyse overstijgt de gemeentegrens, waardoor mogelijke samenwerkingen met buurgemeenten in beeld komen. Ook maken we een eerste overzicht van de onderzoeksonderwerpen per zoekgebied. Dit vormt direct input voor het publieke spoor.

In de voorfase start ook de voorbereiding van de herijking van de energiemix. Daartoe verzamelen we de benodigde gegevens uit de Transitievisie Warmte (TVW) en maken we eerste scenario's voor de mogelijke inzet van zon en wind in de gemeente (energiemix). We gaan er daarbij vanuit dat de gegevens over elektriciteitsvraag als gevolg van de warmtetransitie rechtstreeks uit de TVW overgenomen kunnen worden. De verdere uitwerking van de energiemix vindt plaats in fase 1.

Publiek:

In deze fase bereiden we het participatie- en het communicatietraject voor. We starten het participatietraject met een stakeholderinventarisatie (op basis van inbreng via het projectteam) die we meteen in een krachtenveldanalyse plaatsen. Met dit inzicht werken we de participatie-opzet met (thema)tafels en een plenaire hoofdtafel uit. In afstemming met de afdeling communicatie schrijven we een uitvoeringsplan communicatie, met daarin concrete acties en een planning. Dit plan vormt de basis om direct bij de start van fase 1 naar buiten te gaan met een heldere publieksuiting. Zo weten belanghebbenden en belangstellenden direct wat zij kunnen verwachten. Beide onderdelen vormen een gedetailleerd procesplan dat als basis dient voor de verdere uitvoering en afstemming met de raad.

Politiek:

Op een informatieve avond met de raad lichten we het procesplan toe en borgen we dat iedereen dezelfde verwachtingen heeft over aanpak, planning, begrippen (bijv. proces- en projectparticipatie) en de eigen raadsbetrokkenheid. Ook halen we verwachtingen en behoeften op, zoals gewenste onderwerpen, mate van invloed van participanten en lokaal eigenaarschap bij projectrealisatie.

Met de inbreng en aandachtspunten van de raad scherpen we het procesplan aan.

Resultaat fase 0: aangescherpt gedetailleerd procesplan

Covid-19

Participatie gaat niet zonder mensen te ontmoeten. De Covid-19 pandemie legt ons hierin beperkingen op. We gaan er vanuit dat de participatie vooral in digitale vorm zal plaatsvinden. Hier is inmiddels een redelijke bekendheid mee. De moderatie van deze sessies behoort ook tot onze werkzaamheden. Mocht lopende het traject blijken dat fysieke ontmoetingen weer mogelijk zijn, dan bieden we daar t.z.t. mogelijkheden voor aan.

Fase 1: De aftrap

In deze fase zetten we het procesplan om in een concreet uitvoeringsplan waarin het onderzoek en de communicatie- en participatiestrategie en praktische uitvoering geconcretiseerd is. Ook starten we inhoudelijk met het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) als (mogelijke) opmaat voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) en afstemming met buurgemeenten en maken we de herijking van de energiemix concreet. De NRD is het onderzoeksplan voor de m.e.r. waarin de onderzoeksaspecten en de onderzoeksmethoden worden beschreven. We leggen de raad het resultaat van deze fase voor ter vaststelling in de vorm van een gedetailleerd uitvoeringsplan en een herziene energiemix.

Inhoudelijk:

We stellen allereerst een uitvoeringsplan onderzoek (een concept-NRD) op. We benoemen de te onderzoeken (milieu)-aspecten en geven aan hoe deze in het MER onderzocht worden ("uitvoeringsplannen onderzoeken"). Tevens bakenen we de zoekgebieden af en formuleren we eventuele specifieke aandachtspunten per zoekgebied. We houden rekening met twee gesprekken met buurgemeenten om de mogelijkheden voor grensoverschrijdende locaties te bespreken.

De concept-NRD is mede het resultaat van het participatiespoor (zie 'publiek'). De concept-NRD leggen we twee keer voor aan de projectgroep en bieden we – na akkoord – aan de gemeenteraad aan ter vaststelling. Deze concept-NRD gaat daarna zes weken ter inzage zodat eenieder daarop kan reageren. Tevens is het mogelijk dat de Commissie voor de m.e.r. in deze fase wordt ingeschakeld (maar hier gaan we nu niet vanuit).

Voor de herijking van de energiemix ontwikkelen we een drietal scenario's om de verhouding en wisselwerking tussen de inzet van verschillende bronnen inzichtelijk te maken. De te ontwikkelen scenario's zijn gebaseerd op wat er kan en wat er nodig is om de doelstelling te behalen. De informatie uit deze scenario's kan ook gebruikt worden in het publieke spoor om nut en noodzaak te verduidelijken. Uiteindelijk wordt de mogelijke nieuwe energiemix met een toelichting voorgelegd aan de raad.

Onderzoeksplan participatief opstellen

De notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) vormt de start van een m.e.r. procedure. Deze notitie wordt gebruikelijk door het bevoegd gezag of onderzoeksbureau opgesteld en vervolgens ter inzage gelegd. Zienswijzen kunnen dan leiden tot aanvullingen op deze NRD.

In dit geval zien we dit anders: het opstellen van de NRD (of het onderzoeksplan) is een participatief proces. We halen op welke thema's volgens de belanghebbenden onderzocht moeten worden en vertalen dit naar de NRD. Hierin wordt expliciet aangegeven hoe de opgehaalde aspecten worden onderzocht of indien dit niet mogelijk is, waarom niet.

Publiek:

We starten deze fase met het concreet uitwerken van het participatie- en communicatietraject. Dat loopt van het opstellen van de participatie- en communicatiestrategie tot de uitwerking ervan in een concreet plan van aanpak, inclusief de planning. Daarvoor houden we een korte stakeholdersessie met het projectteam, op basis van de reeds in een krachtenveldanalyse geplaatste inventarisatie uit de vorige fase. We scoren in deze sessie de stakeholders op belang, invloed en urgentiebeleving. Zo krijgen we inzicht in een optimale invulling van de thematafels en kunnen we deelnemers gaan werven.

We leggen het resultaat voor akkoord voor aan het projectteam en stemmen met andere direct betrokkenen binnen de gemeente af over de uitvoering. Tijdens de praktische voorbereiding van de geplande activiteiten, haken we ook de bredere interne organisatie aan tijdens een digitale sessie en consulteren we de ketenpartners.

Daarmee is de tijd rijp voor de *live-gang*. We starten met informatieve communicatie over het onderwerp, de aankondiging van de participatieavonden en de werving van deelnemers. Voor voorbeelden van hierbij in te zetten communicatiemiddelen verwijzen we naar paragraaf 5 van deze aanbieding.

In deze eerste ronde participatieavonden (gebiedstafels ronde 1) organiseren we per zoekgebied een informatieve avond en één algemene informatieve avond. Daarmee markeren we het startpunt en geven zicht op de inhoud en het proces. Ook halen we deze avonden inzicht op. Het gaat dan om signalen over lokale omstandigheden om rekening mee te houden, of de participatie-aanpak aansluit bij de behoefte van de bewoners en of we niet iets over het hoofd zien. We nodigen geïnteresseerden deelnemers aan deze gebiedstafels uit om deel te nemen aan de thematafels. De overige deelnemers ontvangen een uitnodiging voor de tweede ronde gebiedstafels later in het proces.

Participatieplan participatief opstellen

Op drie momenten checken we of onze aanpak voldoende ruimte biedt om op wensen van belanghebbenden in te kunnen spelen: bij het opstellen van het procesplan met het projectteam, bij de toelichting aan de raad aan het einde van de voorfase en tijdens de participatieavonden in fase 1. Het concept-participatieplan staat dan ook op de agenda van de gebiedstafels en de algemene informatieavond. Daar bespreken we samen met inwoners de opzet en halen we door middel van het goede gesprek en een peiling hun reactie op. Ook wordt het plan in een schriftelijke ronde voorgelegd aan de wijk- en dorpsraden. Op basis van deze input scherpen we het plan aan, waarna het in het politieke spoor wordt vastgesteld door de raad.

De inzichten van de avonden zijn enerzijds inbreng voor het onderzoeksplan van het inhoudelijk spoor en anderzijds materiaal om het uitvoeringsplan voor de communicatie en participatie nog aan te scherpen. Zo hebben we voor het verdere proces een breed gedragen aanpak waarop we in volgende stappen kunnen terugvallen.

Politiek:

Tijdens een raadsvergadering leggen we de uitwerking in een gedetailleerd concept-uitvoeringsplan en de herijking van de energiemix ter vaststelling voor. Ter voorbereiding hierop stellen we in overleg met het projectteam een raadsvoorstel op en ondersteunen we bij het voorbereiden van de presentatie. Tijdens de commissie- en raadsbehandeling zijn we voor advies beschikbaar.

Met de inbreng van de raad scherpen we het plan aan tot het definitieve uitvoeringsplan en wordt de (concept) notitie reikwijdte en detailniveau afgerond voor de publicatie en ter inzage legging.

Resultaat fase 1: aangescherpt gedetailleerd plan van uitvoering, vastgestelde herijkte energiemix en concept NRD ter inzage

Overstap van fase 1 naar fase 2

De wens om het participatieplan in afstemming met de belanghebbenden vorm te geven kan aanleiding zijn de aanpak te wijzigen. Op de overgang van fase 1 naar fase 2 overleggen we met de opdrachtgever welke invloed dat heeft op de hierna beschreven aanpak.

Fase 2: Onderzoek en participatie

In deze fase vindt het werkelijke onderzoek en de participatie met belanghebbenden plaats. Het geheel ondersteunen we met duidelijke communicatie over waar we staan in het proces, hoe mensen betrekken en wanneer ze resultaten kunnen verwachten.

Inhoudelijk:

We stellen een 'plan-m.e.r. plus' op voor windenergie binnen de verschillende zoekgebieden (uitgangspunt 4 zoekgebieden). Met de 'plus' bedoelen we een plan-m.e.r. met het abstractieniveau dat daarbij hoort, maar waarbij op de voor de omgeving belangrijkste milieueffecten (waarschijnlijk geluid, slagschaduw, gezondheid, veiligheid, landschap) een hoger detailniveau krijgt. Hiermee kunnen we de vragen van omwonenden ('*Wat betekent dit concreet voor mij?*') duidelijker beantwoorden en kunnen we een meer inhoudelijk debat voeren in het publieke spoor. Uiteraard houden we rekening met ingediende zienswijzen op de NRD en een eventueel advies van de Commissie voor de m.e.r. (in feite de definitief vastgestelde NRD).

Uiteindelijk leidt het plan-m.e.r. tot een vergelijking tussen de zoekgebieden en kan op basis hiervan een voorkeur worden uitgesproken voor welke gebieden wel/niet kunnen worden benut voor windenergie en onder welke randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden worden deels duidelijk uit de milieuonderzoeken, maar scherpen we aan in het publieke spoor. Ter voorbereiding maken we een overzicht met mogelijke keuzes en onderwerpen die hierin aan de orde moeten komen ("bouwstenen voor afwegingskader", waarin tevens netaansluiting een onderwerp is en dus afstemming met Enexis plaatsvindt). We sluiten zoveel mogelijk aan bij de voorwaarden die voor zonneparken zijn opgenomen in het Afwegingskader zon en de randvoorwaarden die in kader van de RES zijn benoemd.

In deze onderzoeken (en de resultaten) vertalen we de inhoudelijk soms complexe materie zo goed mogelijk in voor betrokkenen begrijpelijk taal, bijvoorbeeld waar het

gaat over geluidsnormen of afwegingen rond de impact op het landschap. Daarbij maken we gebruik van kaarten en beelden.

In het MER gaan we in ieder geval in op de volgende onderwerpen:

- Leefomgeving (geluid, slagschaduw op basis van een ruimtelijke vertaling van de wettelijke normen)
- Gezondheid (actueel literatuuronderzoek)
- Veiligheid (op basis van een ruimtelijke vertaling van de wettelijke normen)
- Landschap (op basis van visualisaties en landschapsonderzoek)
- Ecologie (op basis van risicoanalyse per gebied)
- Archeologie en cultuurhistorie (op basis van bureauonderzoek)
- Verwachte energieopbrengst (op basis van WindPro en windklimaat)
- Ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties (o.a. luchtvaart)

Nb. Voor natuur wordt nu geen veldonderzoek voorzien en geen passende beoordeling gemaakt. Voor dit onderzoek is veel detailinformatie nodig en worden relatief veel kosten gemaakt, terwijl dit beter in het kader van een concreet project kan worden uitgevoerd. Voor het aspect 'radar' adviseren we de uiteindelijk mogelijke locaties – na afronding van het MER - die in het Afwegingskader worden opgenomen te laten toetsen door TNO.

Met voorbeeldopstellingen van windturbines maken we voor de discussie inzichtelijk wat de mogelijke effecten op de omgeving kunnen zijn. Dit zullen milieutechnisch en economisch uitvoerbare opstellingen zijn. Aan de hand van die opstelling berekenen we geluid- en slagschaduweffecten en veiligheidseffecten en maken we visualisaties met Windplanner (drie per zoekgebied/opstelling). Ook berekenen we aan de hand hiervan de verwachte elektriciteitsproductie. Hoewel we met dergelijke voorbeeldopstellingen effecten concreet maken is het wel belangrijk steeds te blijven aangeven dat het voorbeeldopstellingen zijn en dat nadere keuzes nog gemaakt moeten worden.

Met deze voorbeeldopstellingen maken we wel duidelijk welke optimalisaties er eventueel mogelijk zijn en hoe (mitigerende) maatregelen kunnen helpen een verbetering te bereiken. Dit vormt onderdeel van het MER.

Publiek:

In deze fase gaan we werken met thematische tafels. Aan deze thematafels brengen we de verschillende zoekgebieden op onderwerp bij elkaar. De deelnemers krijgen een toelichting op de inzichten uit het inhoudelijk onderzoek en er is ruimte voor vragen en verduidelijking. Ook schuiven er experts aan deze tafels aan die meer informatie geven over bijvoorbeeld windenergie of de inpassing in het landschap. Dit vormt de basis voor een gefundeerde uitwisseling van meningen en voorkeuren. We voeren deze gesprekken aan de hand van een serious game.

Per thematafel staat centraal wat de sterktes en zwaktes van de zoekgebieden zijn, welke varianten wat voor effecten hebben en waar voorkeuren en (compensatie-) wensen naar uitgaan. Om te zorgen dat de gebieds-specifieke zaken ook besproken worden in relatie tot het thema, ruimen we daar tijdens de thematafels ruimte voor in. Ook bespreken we de mogelijkheden om in procesparticipatie en projectparticipatie zo goed mogelijk een balans te vinden tussen afzonderlijke (individuele of thematische) belangen en het algemeen maatschappelijk belang van Meierijstad.

Gelijktijdig met de thema-avonden rollen we ook gemeentebrede participatie uit, die aansluit op de lokale behoefte en mogelijkheden rond de zoekgebieden. Zo horen we ook de mening van inwoners die niet bij een van de zoekgebieden wonen. Deze activiteiten variëren in zwaarte, zodat iedereen op de meest passende wijze kan deelnemen. We bundelen deze activiteiten zoveel mogelijk tijdens de Week van de Windenergie en de acties variëren van pop-up straatgesprekken en doelgroepgerichte acties* tot een digitaal vragenuur en een vragenlijst. De vragenlijst gaat in op de houding ten opzichte van duurzame energie, voorkeuren voor turbineopstellingen, (ook voor wie er niet direct naast woont) en welk zoekgebied zich volgens inwoners het beste leent voor de opwek van windenergie. Het vragenuur draagt bij aan de Q&A-lijst die op de gemeentelijke duurzaamheidswebsite geplaatst wordt.

** Een nadere invulling van deze acties maakt onderdeel uit van het participatieplan. In de begroting is een indicatie voor de in te zetten uren opgenomen.*

De insteek bij deze gerichte participatie is de mensen op te zoeken, fysiek voor zover mogelijk in deze tijd en digitaal. Inzichten die aan de tafels worden ontwikkeld kunnen in deze gerichte participatie acties getoetst worden en andersom is wat we 'op straat' ophalen werkmateriaal om aan de thematafels te bespreken.

Afgevaardigden van de thematafels brengen uitkomsten in aan een plenaire hoofdtafel. Aan deze tafel schuift ook een delegatie van commissie- en raadsleden aan. In een niet-politieke setting delen we zo hoe belanghebbenden en belangstellenden denken over de zoekgebieden en de aspecten die van belang zijn om te kunnen komen tot een gedragen afwegingskader windenergie. Daarbij komen alle belangen en meningen in volle breedte aan bod. We kiezen voor deze vorm omdat we deelnemers aan de participatie de ruimte willen geven hun inbreng herkenbaar te doen, maar ze niet tot een positiekeuze willen dwingen. Bij een gevoelig onderwerp als windenergie moet de keuze bij de raad liggen, zonder dat deelnemers aan het proces erop aangesproken kunnen worden. Ook de uitkomst van de vragenlijst en andere participatieacties ligt op deze tafel.

Parallel aan de participatie-activiteiten voorziet communicatie in de algemene behoefte aan informatie. In paragraaf 5 gaan we hier verder op in.

De inzichten van de thematafels, de hoofdtafel, de Week van de Windenergie en de vragenlijst bundelen we met de uitkomsten van het inhoudelijk spoor (het milieueffectrapport) in een concept-bouwstenennotitie, waarin we alle elementen en aspecten benoemen die in een afwegingskader windenergie aan de orde moeten komen. Op dit moment wordt het MER ook voor een toetsingsadvies voorgelegd aan de commissie m.e.r. (de kosten voor inschakeling van de commissie m.e.r. komen voor rekening van de gemeente).

Het concept van deze bouwstenen-notitie delen we in een (digitale) nieuwsbrief met de deelnemers van de gebiedstafels. In deze brief lichten we ook toe wat er aan de thematafels en de plenaire tafel is besproken en wat de gemeente brede participatie heeft opgeleverd. In de brief verwijzen we ook naar de algemene gemeentebrede communicatie die nog gaat komen en we attenderen hen op het feit dat ze eventuele opmerkingen in kunnen brengen via de inspraakprocedure.

Politiek:

Deze bouwstenennotitie bespreken we in een informatieve avond met de raad. We lichten de bouwstenen toe en doen een voorstel voor inhoudelijke randvoorwaarden en voorwaarden voor projectparticipatie. Tijdens de avond halen we richting en aandachtspunten vanuit de raad op. Hierbij scherpen we de bouwstenennotitie aan.

Resultaat fase 2: aangescherpte bouwstenennotitie voor afwegingskader

Fase 3: Het afwegingskader

In de laatste fase van dit project ontwikkelen we het uiteindelijke afwegingskader windenergie. Een ontwerpversie, die door de raad kan worden vastgesteld.

Inhoudelijk:

Het afwegingskader is het resultaat van de plan-m.e.r. (milieu-informatie) en de inbreng vanuit het participatietraject en het bestuurlijke traject. We stellen een concept-afwegingskader op, waarin we aangeven:

- Welke zoekgebieden (technisch én sociaal-maatschappelijk) geschikt zijn voor windenergie;
- Per zoekgebied of en zo ja, hoe windenergie is in te passen;
- Welke uitgangspunten (bijvoorbeeld afmetingen, aantallen, afstanden) en wensen (welke voorkeur voor inrichting) we daarbij gebruiken;
- Aan welke randvoorwaarden (bijvoorbeeld t.a.v. lokaal eigendom, projectparticipatie) daarbij dient te worden voldaan en
- Welke aandachtspunten er zijn voor de uitwerking van een windontwikkeling.

Hierbij maken we gebruik van onze ervaring in andere gemeenten en projecten (o.a. Staphorst, Putten, Boxmeer, Amsterdam) om daarmee te waarborgen dat de kaders ook financieel/juridisch uitvoerbaar zijn. We gaan ook in op de juridische beleidsinstrumenten (o.a. uit de Omgevingswet) en de mogelijkheden die de gemeente heeft om voorwaarden te borgen in projecten (ruimtelijke relevantie is hierbij het sleutelwoord, zie bv. 'Oplegger&factsheet Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie') en besteden we aandacht aan de koppeling met de RES en overig lokaal beleid.

We voorzien de totstandkoming van het afwegingskader in vier stappen:

1. Voorstel door Pondera-Awareness, met daarin de keuzemogelijkheden die er zijn en de consequenties van de keuzes (onderdeel fase 2);
2. Bespreken van dit voorstel op ambtelijk en bestuurlijk niveau en vervolgens in het publieke spoor;

3. Verwerken van de input uit het publieke en politieke spoor in een definitief concept kader en terugkoppeling naar publieke en politieke spoor
4. Kader voorleggen ter besluitvorming aan de raad.

Publiek:

Om het participatietraject goed af te ronden, koppelen we het ontwerp-afwegingskader per mail terug aan de deelnemers van de thematafels. We laten zien hoe hun inbreng is meegenomen en welke richting en aandachtspunten er vanuit de raad zijn meegegeven. Zij kunnen desgewenst in een (eenmalige) schriftelijke reactie nog opmerkingen over die verwerking kenbaar maken.

Daarna houden we een informatiebijeenkomst (*tegen die tijd misschien weer een echte inloopavond, anders een digitale sessie*) om alle inwoners in de gemeente bij te praten. Deelnemers aan de thematafels die dat leuk vinden kunnen hierin een rol spelen. Het geeft ook vertrouwen als zij vertellen tevreden te zijn over het gelopen participatieproces.

Deze publieke terugkoppeling vindt plaats tijdens de periode van ter inzagelegging, voordat de raad het concept-afwegingskader behandelt. Zo is het een goede voorbereiding op kwalitatief betere inspraakreacties.

Politiek:

De laatste formele stap in dit proces is de raadsbehandeling van het concept-afwegingskader. Daaraan voorafgaand verzorgen we een presentatie op een informele avond met de raad. Ook zijn we aanwezig op de beeldvormende avond van de besluitcyclus en volgen we (digitaal) de uiteindelijke raadsbehandeling.

Afronding

Na de raadsbehandeling leveren we – na verwerking van eventueel gewenste aanpassingen door de raad – het definitieve afwegingskader windenergie op. Daarbij leveren we ook een korte publieksvriendelijke samenvatting op B1-niveau op, die het noodzakelijk toch altijd technisch afwegingskader voor de leek toegankelijker maakt.

5. Communicatie

Zinvolle participatie kan niet zonder goede communicatie. Over het proces: waar staan we en hoe pakken we het aan? Over de inhoud: waar gaat het over, wat is waar en wat niet? En over de relatie: hoe voeren we met elkaar het gesprek, hoe voelt iedereen zich gehoord? Om de drempel voor belanghebbenden en belangstellenden zo laag mogelijk te houden en voor een goede herkenbaarheid, zetten we hierbij in op de communicatiemiddelen en -kanalen die de gemeente al gewend is te gebruiken. De communicatie zal daarnaast uit meer bestaan dan alleen voorlichting of het delen van informatie: bewustwording is een belangrijk onderdeel van de aanpak. Denk daarbij aan toegankelijke communicatie, het vroegtijdig betrekken van mensen en aan communicatie die aansluit bij de leef- en beleavingswereld van inwoners.

Om te zorgen voor een groter bereik van de participatieacties, bieden we de volgende communicatieve ondersteuning:

- Het inrichten van een project-pagina op de website met daarop een heldere uitwerking van het te doorlopen proces
- basisteksten gemeentepagina + website
- prefab interview met wethouder voor HAH bladen
- basisteksten social media en uitnodigingen / aankondigingen

We adviseren daarnaast het project een gezicht te geven, door tijdens verschillende mijlpalen een korte vlog of video op te nemen. Bijvoorbeeld door de wethouder, de betrokken ambtenaar of door een deelnemer aan de thematafel. In het communicatieplan nemen we hiervoor een voorstel en een planning op.

6. Ons team

Voor de uitvoering van deze opdracht zetten Pondera en Awareness een team van adviseurs in met ruime kennis en ervaring, zowel op technisch-inhoudelijk en economisch vlak als op het sociaal-maatschappelijke en bestuurlijke spoor. Voor de cv's van de projectdragende adviseurs verwijzen wij naar bijlage 2.

Projectleiding

Voor dit project is **Sergej van de Bilt** het eerste aanspreekpunt voor de opdrachtgever. Voor het inhoudelijke onderzoek is **Paul Janssen** verantwoordelijk. Sergej en Paul kunnen elkaar indien nodig vervangen, waardoor de voortgang is gewaarborgd. Zij werken nauw samen met **Eric Vink** (senior) en **Hannet Johannes** (senior), die vanuit Awareness de trekkers zijn van alle participatie- en communicatieonderdelen. Hannet is het eerste aanspreekpunt voor deze onderdelen en coördineert het Publieke Spoor, Eric is beschikbaar als achtervang en voor de afstemming over het Politieke Spoor. Omdat de drie sporen (inhoud, politiek en participatie) zodanig verweven zijn, voorzien Pondera en Awareness een nauwe samenwerking en onderlinge afstemming. Zo nodig zal van beide partijen een adviseur bij overleggen aanwezig zijn.

Uitvoerend team

Vanuit Pondera zijn er diverse specialisten op het gebied van geluid, slagschaduw, veiligheid, gezondheid en GIS die voor de inhoudelijke input zorgen. Om slagvaardig en efficiënt te kunnen werken zetten we twee junioren in voor uitvoering van een groot deel van de onderzoek werkzaamheden: **Maarten Sosef** en **John van de Lagemaat**. Voor de landschapsanalyse doen wij een beroep op landschapsarchitect **Joeri de Bekker** van Oog voor Schoonheid Landschapsarchitectuur. Hij heeft ruime ervaring in ontwerpend onderzoek rond landschap, cultuurhistorie, duurzame energieprojecten en integrale gebiedsontwikkelingen en is onze vaste partner in milieueffectrapportages op dit gebied. Voor het onderdeel natuur schakelen wij **Bureau Waardenburg** in. Zij zijn een van de leidende bureaus op het gebied van onderzoek naar de effecten van windturbines op beschermde soorten en gebieden. Beide bureaus zullen als onderaannemer van Pondera optreden.

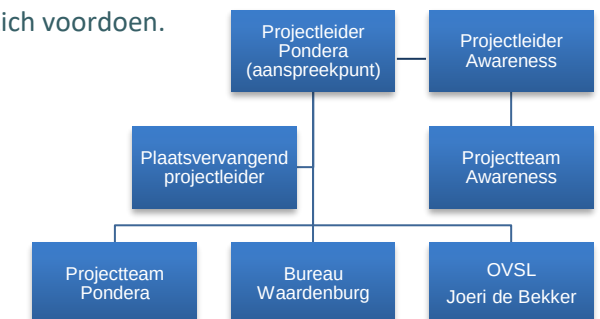
Eric Vink (senior) en **Hannet Johannes** (senior) zijn beide verantwoordelijk voor het begeleiden van de stakeholdersessies en het uitdenken van de participatieplannen. Hannet adviseert over de beste aanpak per gebied, Eric over de betrokkenheid van de raad. Beide spelen een rol bij de gespreksleiding van de (thema)tafels. In hun werkzaamheden worden Eric en Hannet bijgestaan door Karen van der Ploeg (medior) en Nicole Dick (junior). Karen is verantwoordelijk voor het uitwerken van de participatie- en communicatieplannen, het opzetten van content voor de communicatie en het opzetten van participatie-acties. Ook zal zij een rol spelen bij het modereren van digitale sessies. Nicole neemt de verslaglegging van deze digitale sessies op zich en neemt de logistieke organisatie voor haar rekening. Nicole speelt ook een rol bij het opzetten en up to date houden van de (communicatie- en mijlpalen)planning.

Flexibiliteit

Ons ervaren team kan snel schakelen in een complexe maatschappelijke en politieke realiteit. Beide bureaus zijn bovendien uit eerdere opdrachten bekend met de lokale situatie in Meierijstad. Omdat de communicatielijnen binnen en tussen onze bureaus kort zijn, en meerdere medewerkers ervaring hebben op vergelijkbare trajecten, kunnen we eenvoudig extra menskracht inzetten en voldoende bezetting en flexibiliteit op projecten garanderen als de planning daarom vraagt.

Uit ervaring weten we dat trajecten rond windenergie wel eens anders lopen dan vooraf bedacht. We stellen ons daarin flexibel op en zullen binnen de mogelijkheden van het budget met de opdrachtgever meedenken hoe dit het meest effectief kan worden ingezet indien wijzigingen zich voordoen.

Figuur: projectorganisatie

7. Samenwerking en overleg

Deze uitwerking vraagt een intensieve samenwerking tussen alle partijen. Pondera en Awareness zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de producten (zoals NRD, MER en afwegingskader) en zorgen voor de organisatie van het proces. Dit doen wij in nauw overleg met het projectteam vanuit de gemeente.

Startgesprek

Welke stappen we in het proces precies gaan zetten en hoe de sturing en organisatie daadwerkelijk verloopt, bespreken we tijdens een startsessie. Concrete afspraken worden gemaakt over planning, verslaglegging, externe communicatie en het betrekken van afdelingen van de gemeente.

Afstemming met projectteam

We gaan in deze aanbieding uit van (digitale) afstemming met het projectteam conform de stappen die in de kostenraming zijn weergegeven. Afhankelijk van het onderwerp is er iemand namens Pondera of namens Awareness bij aanwezig, om zo de wisselwerking tussen inhoud, publiek en politiek te borgen. Afhankelijk van het onderwerp kunnen ook andere teamleden aansluiten. Flexibiliteit is daarin natuurlijk mogelijk. Tussentijdse afstemming met de opdrachtgever vindt telefonisch of per email plaats.

Besluitvormingsmomenten

Voor onze aanbieding gaan wij nu uit van de volgende, in de uitvraag aangegeven, besluitvormingsmomenten, waarbij wij aanwezig zijn:

- Beeldvormende avond: richting en aandachtspunten procesplan;
- Raadsvergadering: vaststellen uitvoeringsplannen/zoekgebieden & energiemix;
- Beeldvormende avond: toelichting concept-afwegingskader;
- Raadsvergadering: vaststelling afwegingskader.

Overleg publieke spoor

We gaan uit van de volgende bijeenkomsten in het publieke spoor:

- Fase 1: 4 gebiedstafels + 1 algemene informatieavond
- Fase 2: 4 thematafels + 1 hoofdtafel en 4 gebiedstafels
- Fase 3: 1 algemene informatiebijeenkomst

Overig

Om met relevante stakeholders af te stemmen, hebben we de volgende overleggen geraamd:

- Afstemming buurgemeenten (2x)
- Afstemming Enexis (1x)

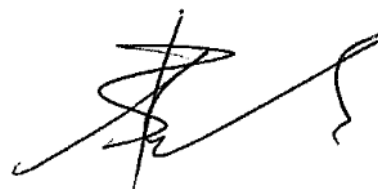
Tot slot

Wij hopen met dit projectplan een inspirerende en passende aanbieding te hebben opgesteld die voldoet aan de verwachtingen van de gemeente Meierijstad.

Deze aanbieding is drie maanden geldig na de aanbestedingsdatum. Wij accepteren de algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten van de gemeente Meierijstad.

Wij wensen u veel wijsheid in het maken van uw keuze.

Met vriendelijke groet,

Eric Arends,
Pondera Consult (Hoofdaannemer)

Jan Eikema,
Awareness (onderaannemer)

Bijlage: Kostenraming

In bijlage 3 vindt u een kostenraming, waarbij per activiteit is aangegeven welke tijd en kosten we daarvoor budgetteren. Om vinger aan de pols te houden wat betreft voortgang van het project in relatie tot de kosten, stellen we voor om de daadwerkelijk gemaakte kosten maandelijks te factureren en indien nodig te bespreken. Eventuele wijzigingen qua scope kunnen dan ook besproken worden in relatie tot de kosten.

We baseren ons in de kostenraming op een inzet voor onderzoek en participatie voor vier zoekgebieden. Als dat er meer of minder zijn heeft dat enig effect op de opdrachtsom. We gaan ervan uit dat dit in het startgesprek aan de orde zal komen.

De geraamde kosten zijn exclusief BTW en inclusief reis- en verblijfskosten binnen Nederland.

Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem

Postbus 919
6800 AX Arnhem

088 – pondera (088-7663372)
info@ponderaconsult.com
www.ponderaconsult.com

A W A R E N E S S

Awareness B.V.
Spaarneplein 2
2515 VK Den Haag

office@awareness.nl
www.awareness.nl